

УДК 342.565.2

Т. М. Слінько, канд. юрид. наук, доцент
Національний університет «Юридична академія
України імені Ярослава Мудрого», м. Харків;

Р. Р. Рева, здобувач при кафедрі
конституційного права України
Національний університет «Юридична академія
України імені Ярослава Мудрого», м. Харків

ПРАВОВІ ПОЗИЦІЇ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ З ПИТАНЬ ДІЯЛЬНОСТІ СУДІВ ЗАГАЛЬНОЇ ЮРИСДИКЦІЇ

Прагнення України до розбудови правової держави неможливе без реального та повноцінного функціонування судової влади. Саме органам судової влади відведено вирішальну роль у системі заходів захисту та забезпечення конституційної законності, на чому наголошує А. Стрижак [17, с.103]. Відповідно до Конституції України, судову систему України складає Конституційний Суд України разом з судами загальної юрисдикції, які взаємодіють між собою за різними напрямками. Конституційний Суд відіграє особливу роль у становленні судової влади в Україні як самостійної і незалежної гілки державної влади, в тому числі через свої правові позиції [15, с. 348–360].

Як відзначає Голова Конституційного Суду України А. Головін, до Європейського суду з прав людини надходить чимало заяв від громадян України, що

свідчить про наявність проблем у справі захисту прав і свобод людини, виникнення яких зумовлено передусім системними недоліками у функціонуванні судової системи [3, с. 8]. Такі недоліки пов'язані з недосконалістю чинного законодавства у сфері судоустрою та судочинства.

Конституційний Суд окремі аспекти його діяльності досліджували у своїх наукових працях такі вчені, як М. В. Вітрук, Г. А. Гаджиев, В. О. Гергелійник, Б. С. Ебзеєв, М. І. Козюбра, В. О. Кряжков, Л. В. Лазарев, В. І. Лучін, М. Мойсеєнко, В. Ф. Погорілко, А. В. Портнов, О. В. Романова, А. О. Селіванов, М. Ф. Селівон, В. Є. Скомороха, Б. О. Страшун, М. В. Тесленко, В. П. Тихий, П. М. Ткачук, Ю. М. Тодика, О. М. Толочко, Г. О. Христова, В. М. Шаповал, С. В. Шевчук та ін. Дослідженням правових позицій Конституційного Суду України займалися, зокрема,

Ю. Г. Барабаш В. М. Кампо, В. Є. Скомороха, А. А. Стрижак та ін. Серед російських вчених даній проблематиці присвятили свої праці В. О. Єлеонський, В. О. Кряжков та ін.

Мета даної статті – проаналізувати проблемні питання щодо впливу правових позицій Конституційного Суду України на реформування судової влади й виокремити правові позиції з процесуальних питань здійснення правосуддя та правові позиції щодо організації та функціонування судів загальної юрисдикції, а також визначити поняття «правова позиція» Конституційного Суду України, місце правових позицій у структурі актів Суду, юридичної сили правових позицій, можливості їх перегляду.

Правові позиції, що формулюються Конституційним Судом України, стосуються різних галузей права, діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, захисту прав і свобод людини і громадянина. Неможливо не погодитись з М. Ф. Селівонюком, що всі акти Конституційного Суду важливі за своїм впливом на суспільні відносини й різняться лише резонансністю та змістом [4, с. 18]. Проте дослідження правових позицій Конституційного Суду України з питань діяльності судів загальної юрисдикції не набули

значного поширення. Такі правові позиції не публікують окремо, а лише у складі загальних збірників [21]. Науковий аналіз вказаної групи правових позицій існує лише на рівні поодиноких статей або окремих параграфів наукових робіт [5; 6; 15; 19].

Правові позиції Конституційного Суду України, присвячені питанням судоустрою та судочинства, становлять значний теоретичний і практичний інтерес та потребують ґрунтовного дослідження. Окремий аналіз правових позицій Конституційного Суду з питань діяльності судів загальної юрисдикції дозволить виокремити дану групу з усього масиву правових позицій та визначити проблемні питання законодавчого регулювання здійснення судової влади в Україні. У свою чергу, розподіл правових позицій з питань діяльності судів загальної юрисдикції на певні групи дає можливість визначити основні напрямки, сфери, в яких виникає необхідність роз'яснення законодавчих приписів та в яких законодавцем було прийнято норми, що суперечать Конституції України.

Важливість належної реалізації судової влади неможливо переоцінити. Саме судова влада є чи не найважливішим елементом системи стримувань і противаг, що здатна вирішувати компетенційні конфлікти між

державними органами та ефективно захищати суспільство від узурпації або концентрації влади однією посадовою особою або державним органом. Вдосконаленню, модернізації та злагодженому функціонуванню судової влади сприяє не тільки законодавець шляхом зміни діючих та прийняття нових нормативно-правових актів, але значною мірою і Конституційний Суд України [5; 6].

«Здійснюючи контроль за конституційністю законів та інших актів чи тлумачень Конституції і законів України, Суд у своїх рішеннях не тільки відповідає на питання, порушені у конституційних поданнях і зверненнях, а й на основі доктринального підходу нерідко формує певні правові позиції, що є найбільш цінним у його практиці» [7, с. 66]. Правові позиції є, так би мовити, «серцевиною» рішень Конституційного Суду. Через прийняття рішень у справах щодо конституційності законів та інших нормативно-правових актів та у справах щодо надання офіційного тлумачення Конституції і законів України, Конституційний Суд забезпечує належний захист прав і свобод людини та громадянина, звільняє правову систему нашої держави від неконституційних положень законів, визначає напрямки та межі майбутнього нормативного регулювання [18, с. 31].

Правові позиції Конституційного Суду України можна визначити як правові уявлення (висновки) Суду внаслідок тлумачення ним Конституції України та/або положень законів, інших нормативних актів у межах його компетенції, які мають загальний характер, знімають конституційно-правову невизначеність і є правовою підставою для винесення остаточного рішення, викладеного в акті Суду.

Поняття «правова позиція» та «рішення» Конституційного Суду України не збігаються за значенням [2, с. 83, 85]. Різна природа правових позицій і рішень Конституційного Суду зумовлює відмінність в їх юридичній силі. Існують різні підходи до визначення основних ознак правових позицій Конституційного Суду України, вони викладені в публікаціях А. В. Портнова [8], О. В. Романової [11], А. О. Селіванова [12; 13, с. 50–68], С. В. Шевчука [23]. Наслідком прийняття рішень Конституційним Судом України є, зокрема, втрата чинності неконституційними законами, іншими актами або їх окремими положеннями, надання офіційного тлумачення конституційних і законодавчих приписів. Правові позиції Конституційного Суду України як найбільш узагальнені правові висновки Суду внаслідок тлумачення ним Конституції

України, положень законів, інших нормативних актів знімають конституційно-правову невизначеність і неоднозначність розуміння положень таких актів. А. О. Селіванов у своїх монографічних дослідженнях відзначав, що висновки, закладені в правових позиціях Конституційного Суду, мають глибоку правову основу і набувають правової обов'язковості в силу статусу та авторитету Конституційного Суду України [13, с. 156]. В основу правових позицій покладено наукові знання, конституційні принципи, правові доктрини й праворозуміння [18, с. 37].

З моменту ухвалення рішення суб'єкти права не можуть застосовувати положення тих правових актів, які визнані неконституційними. Рішення Конституційного Суду про неконституційність акта не може бути подолане шляхом прийняття повторного акта подібного змісту відповідним органом влади [19, с. 42; 20, с. 31]. Заповнюючи прогалину в правовому регулюванні, яка виникла внаслідок визнання неконституційним всього акту або окремих його положень, законодавець не може ігнорувати рішення і правові позиції Конституційного Суду України, які в опосередкованій формі містять критерії та параметри нового врегулювання [14, с. 54].

Аналіз правових позицій, викладених в актах Конституційного Суду України щодо системи судів загальної юрисдикції з точки зору їх впливу на діяльність і організацію судів, дає підстави здійснити їх умовний поділ на дві групи: 1) правові позиції, які стосуються процесуальних питань реалізації правосуддя; 2) правові позиції щодо організації та функціонування судів загальної юрисдикції.

До першої групи відносяться правові позиції, які більшою мірою стосуються процесуальних питань: можливості прийняття позовних заяв до розгляду, можливості оскарження актів суду тощо. До другої – правові позиції з питань забезпечення незалежності судової влади, визначення і розмежування повноважень судових інстанцій та ін.

Прикладом правової позиції, що належить до першої групи, є позиція, сформульована в рішенні Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням громадянина Заїченка Володимира Георгійовича щодо офіційного тлумачення положення положення п. 18 ч. 1 ст. 293 Цивільного процесуального кодексу України у взаємозв'язку зі ст. 129 Конституції України (про апеляційне оскарження ухвал суду) № 3-рп/2010 від 27 січня 2010 р. у справі № 1-7/2010. Відповід-

но до вказаної правової позиції Конституційний Суд України вважає, що положення п. 8 ч. 3 ст. 129 Конституції України стосовно забезпечення апеляційного оскарження рішення суду, крім випадків, визначених законом, слід розуміти так, що у цивільному процесі апеляційному оскарженню підлягають ухвали за винятком випадків, коли таке оскарження заборонено законом. Отже, положення п. 18 ч. 1 ст. 293 Кодексу у взаємозв'язку з положенням п. 8 ч. 3 ст. 129 Конституції України необхідно розуміти як таке, що передбачає право оскаржувати окремо від рішення суду в апеляційному порядку ухвалу суду першої інстанції як про видачу, так і про відмову у видачі дубліката виконавчого листа.

У рішенні Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням громадян Проценко Раїси Миколаївни, Ярошенко Поліни Петрівни та ін. щодо офіційного тлумачення статей 55, 64, 124 Конституції України (справа за зверненнями жителів м. Жовті Води) від 25 грудня 1997 р. № 9-зп у справах № 18/1203-97, № 18/1205-97 – 18/1223-97 та № 18/1314-97 сформульована така правова позиція: «частина перша статті 55 Конституції України містить загальну норму, яка означає право кожного

звернутися до суду, якщо його права чи свободи порушені або порушуються, створено або створюються перешкоди для їх реалізації або мають місце інші ущемлення прав та свобод. Зазначена норма зобов'язує суди приймати заяви до розгляду навіть у випадку відсутності в законі спеціального положення про судовий захист.

Відмова суду у прийнятті позовних та інших заяв чи скарг, які відповідають встановленим законом вимогам, є порушенням права на судовий захист, яке відповідно до статті 64 Конституції України не може бути обмежене».

Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням ТОВ «Торговий Дім «Кампус Коттон клуб» щодо офіційного тлумачення положення ч. 2 ст. 124 Конституції України (справа про досудове врегулювання спорів) від 9 липня 2002 р. № 15-рп/2002 (справа № 1-2/2002) містить правову позицію, відповідно до якої право особи (громадянина України, іноземця, особи без громадянства, юридичної особи) на звернення до суду за вирішенням спору не може бути обмежене законом, іншими нормативно-правовими актами. Встановлення законом або договором досудового врегулювання спору за волевиявленням суб'єктів

правовідносин не є обмеженням юрисдикції судів і права на судовий захист.

Також знаковою є права позиція, закріплена в рішенні Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням громадянки Дзюби Галини Павлівни щодо офіційного тлумачення ч. 2 ст. 55 Конституції України та ст. 248-2 Цивільного процесуального кодексу України (справа громадянки Дзюби Г. П. щодо права на оскарження в суді неправомірних дій посадової особи) від 25 листопада 1997 р. Згідно з цією правовою позицією «частину другу статті 55 Конституції України необхідно розуміти так, що кожен, тобто громадянин України, іноземець, особа без громадянства має гарантоване державою право оскаржити в суді загальної юрисдикції рішення, дії чи бездіяльність будь-якого органу державної влади, органу місцевого самоврядування, посадових і службових осіб, якщо громадянин України, іноземець, особа без громадянства вважають, що їх рішення, дія чи бездіяльність порушують або ущемляють права і свободи громадянина України, іноземця, особи без громадянства чи перешкоджають їх здійсненню, а тому потребують правового захисту в суді.

Такі скарги підлягають безпосередньому розгляду в судах незалежно від того, що прийня-

тим раніше законом міг бути встановлений інший порядок їх розгляду (оскарження до органу, посадової особи вищого рівня по відношенню до того органу і посадової особи, що прийняли рішення, вчинили дії або допустили бездіяльність).

Подання скарги до органу, посадової особи вищого рівня не перешкоджає оскарженню цих рішень, дій чи бездіяльності до суду».

У рішенні Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 46 народних депутатів України щодо офіційного тлумачення термінів «найвищий судовий орган», «вищий судовий орган», «касаційне оскарження», які містяться у статтях 125, 129 Конституції України № 8-рп/2010 від 11 березня 2010 р. у справі № 1-1/2010, було сформульовано правову позицію, яка відноситься до групи правових позицій з питань організації та функціонування судів загальної юрисдикції.

Наприклад, касаційна інстанція реалізує свої процесуальні права в межах касаційного провадження виключно для перевірки правильності юридичної оцінки обставин справи у рішеннях судів першої та апеляційної інстанцій. Як касаційна інстанція Верховний Суд України повторно після вищих судів перевіряє рішення судів (статті 39, 47 За-

кону України «Про судоустрій України», розділ XII-2 Господарського процесуального кодексу України, ч. 2 ст. 235 Кодексу адміністративного судочинства України), що не може бути виправдано з точки зору забезпечення права на справедливий розгляд справи упродовж розумного строку. Крім того, наявність двох касаційних інстанцій для перевірки рішень спеціалізованих судів не відповідає засадам правової визначеності.

З огляду на викладене Конституційний Суд України дійшов висновку, що правомірним може бути лише одноразове касаційне оскарження та перегляд рішень судів. Конституційний статус Верховного Суду України як найвищого судового органу в системі судів загальної юрисдикції не передбачає наділення його законодавцем повноваженнями касаційної інстанції щодо рішень вищих спеціалізованих судів, які реалізують повноваження касаційної інстанції.

Вищий господарський суд України, після ухвалення Конституційним Судом вказаного рішення, зазначає у своїх постановках, що вони в касаційному порядку не оскаржуються [9]. І хоча судді Конституційного Суду України П. Б. Стецюк та М. А. Маркуш, аналізуючи рішення № 8-рп/2010 від 11 березня 2010 р. та норми чинного законо-

давства, дійшли висновків про те, що Конституційний Суд вирішив непідвідомчі йому питання, втрутився у виключну компетенцію законодавчого органу – Верховної Ради України щодо визначення процедури оскарження рішень судів загальної юрисдикції, дана правова позиція має позитивний вплив на реформування судової системи.

Показовою також є правова позиція, викладена в рішенні Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 62 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) п. 3 ч. 2 ст. 18, статей 32, 33, 34, 35, 36, 37, підпункту 5 п. 3 розділу VII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про судоустрій України» (справа про Касаційний суд України) № 20-рп/2003 від 11 грудня 2003 р. (справа № 1-38/2003). Отож, «системний аналіз положень частин другої, третьої, четвертої статті 125 і пункту 8 частини третьої статті 129 Конституції України засвідчує, що побудова системи судів загальної юрисдикції узгоджується зі стадіями судочинства, відповідними формами провадження (зокрема, в апеляційній і касаційній інстанціях). За змістом цих положень апеляційною інстанцією названі апеляційні суди, а касаційне провадження може здійснюва-

тися у відповідних судах, визначених статтею 125 Конституції України. Внутрішня організація і порядок діяльності судових органів, повноваження та кількість судових інстанцій, склад суду при відправленні правосуддя тощо на основі конституційних засад судоустрою і судочинства визначаються виключно законом згідно з пунктом 14 частини першої статті 92 Конституції України.

Таким чином, Конституційний Суд України дійшов висновку, що утворення в системі судів загальної юрисдикції Касаційного суду України суперечить статтям 125, 131 Конституції України».

У п. 3.2 свого рішення № 19-рп/2010 від 9 вересня 2010 р. Конституційний Суд зазначає, що «розмежування юрисдикційних повноважень між загальними і спеціалізованими судами підпорядковано гарантіям права кожної людини на ефективний судовий захист. За таким підходом усі публічно-правові спори, у яких хоча б однією зі сторін є суб'єкт владних повноважень, належать до адміністративної юрисдикції і за компетенцією мають бути розглянуті адміністративними судами (пункти 1, 2, 7 статті 3, частина перша статті 17 КАС України). Це стосується також підсудності спорів, пов'язаних із соціальними

виплатами, у яких за позовом фізичної особи відповідачем є суб'єкт владних повноважень.

Отже, додержання конституційного принципу спеціалізації при прийнятті законів щодо організації і діяльності судів України є конституційним обов'язком законодавця. Внесені Законом № 1691 зміни до КАС України і ЦПК України, якими спори, пов'язані із соціальними виплатами, вилучені з компетенції судів спеціалізованої (адміністративної) юрисдикції і передані в підсудність загальним судам (цивільна юрисдикція), не відповідають частині першій статті 125 Конституції України».

Важливу правову позицію сформульовано в рішенні Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Вищої ради юстиції про офіційне тлумачення положення ч. 5 ст. 20 Закону України «Про судоустрій України» (справа про звільнення судді з адміністративної посади) від 16 травня 2007 р. № 1-рп/2007 (справа № 1-6/2007).

З набранням чинності Законом України «Про судоустрій і статус суддів», який був покликаний привести судову систему України у відповідність до положень Основного Закону, виникло багато запитань. До їх вирішення залучений і Конституційний Суд України. Так, єдиним орга-

ном конституційної юрисдикції прийнято досить неоднозначне рішення від 12 липня 2011 р. №9-рп/2011 (справа №1-12/2011 щодо принципу інстанційності в системі судів загальної юрисдикції). У ньому Конституційний Суд України дійшов висновку, що в Конституції України передбачено не тільки принципи територіальності та спеціалізації, але й принцип інстанційності щодо побудови системи судів загальної юрисдикції. Також Конституційний Суд України сформулював правову позицію, відповідно до якої під принципом інстанційності слід розуміти таку організацію судової системи, яка забезпечує право на перегляд рішення суду нижчої інстанції судом вищої. Однак в даному випадку більший інтерес становлять питання, за якими конституційне провадження у справі припинено, з приводу чого судьями В. І. Шишкіним та В. Д. Бринцевим викладено окремі думки [10].

Аналіз наведених правових позицій дозволяє зробити такі узагальнення: по-перше, Конституційний Суд України за допомогою своїх правових позицій сприяє належному судовому захисту прав та свобод людини і громадянина відповідно до основних засад судочинства, закріплених у ст. 129 Конституції України та міжнародних стандартів; по-друге, правові позиції

Конституційного Суду України забезпечують функціонування системи судів загальної юрисдикції у відповідності до викладених у Конституції України принципів та звільняють нормативно-правові акти з питань здійснення судової влади від неконституційних положень; по-третє, правові позиції Конституційного Суду України захищають діяльність судів загальної юрисдикції від втручання інших органів державної влади. Враховуючи особливості законодавчого процесу та політичну ситуацію в Україні, правові позиції, сформульовані Конституційним Судом України, сприяють більш швидкому реформуванню системи органів судової влади. Проте єдиний орган конституційної юрисдикції використовує не всі наявні можливості для реформування судової системи й усталеної практики функціонування державних органів, самоусуваючись від прийняття рішень.

Як влучно зауважує В. Кампо, «проблеми судової влади полягають не стільки в існуючих матеріальних, організаційних, правових та інших практичних питаннях, хоча й вони мають суттєве значення, скільки у зміні цивілізаційної парадигми розвитку самої влади. Одним із головних висновків щодо цього має бути перехід суддів до нового правового світогляду, що базується на ідеології

природного права й заснованих на ньому цінностей і принципів організації та здійснення влади — правової держави і верховенства права» [5, с. 118].

Вивчення правових позицій Конституційного Суду України з питань діяльності судів загальної юрисдикції має важливе практичне значення, оскільки

врахування принципів, покладених в основу рішень єдиного органу конституційної юрисдикції, та їх загальної спрямованості дозволить в подальшому здійснювати нормативно-правове регулювання судової системи виключно у відповідності до Конституції України та з урахуванням міжнародних стандартів.

Список літератури: 1. *Барабаш Ю. Г.* Демократія в системі цінностей конституційного ладу (за матеріалами практики Конституційного Суду України / Ю. Г. Барабаш // Вісник Конституційного Суду України. — 2009. — № 5. 2. *Гаджиев Г.* Правовые позиции Конституционного Суда Российской Федерации как источники конституционного права / Г. Гаджиев // Конституционное право: Восточноевропейское обозрение. — 1999. — №3(28). 3. *Головін А.* Конституційне правосуддя: вчора, сьогодні, завтра / А. Головін // Вісник Конституційного Суду України. — 2011. — № 4-5. 4. Інтерв'ю з головами Конституційного Суду України попередніх років // Вісник Конституційного Суду України. — 2011. — № 4-5. 5. *Кампо В.* Правові позиції Конституційного Суду України як необхідний елемент забезпечення судово-правової реформи / В. Кампо // Вісник Конституційного Суду України. — 2010. — № 2. 6. *Кампо В.* Реформування судової системи у сфері адміністративної юстиції та практика Конституційного Суду України 1997-2002 років / В. Кампо // Вісник Конституційного Суду України. — 2011. — № 1. 7. *Кампо В.* Деякі теоретичні проблеми конституційного контролю за додержанням процедури внесення змін до Конституції України / В. Кампо, В. Овчаренко // Вісник Конституційного Суду України. — 2011. — № 3. 8. *Портнов А. В.* Сутність правових позицій Конституційного Суду України / А. В. Портнов // Судова практика. — 2009. — № 4. 9. Постанова Вищого господарського суду України від 25 липня 2010 р. у справі № 37/677 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://reyestr.court.gov.ua/Review/10668628>. 10. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційними поданнями 54 народних депутатів України та Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень Закону України «Про судоустрій і статус суддів», Кримінально-процесуального кодексу України, Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України (щодо принципу інстанційності в системі судів загальної юрисдикції) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ccu.gov.ua/uk/doccatalog/list?currDir=146990>. 11. *Романова О. В.* К вопросу о понятии и правовой природе правовых позиций Конституционного Суда РФ / О. В. Романова // Государство и право. — 2001. — № 7. 12. *Селіванов А.* Характерні ознаки доктринального верховенства та незмінюваності правових позицій Конституційного Суду України / А. О. Селіванов // Вісник Конституційного Суду України. — 2011. — № 4-5. 13. *Селіванов А. О.* Верховенство права в Конституційному правосудді: Аналіз конституційної юрисдикції / А. О. Селіванов. — К.; Х. : Акад. прав. наук України, 2006. — 400 с. 14. *Селіванов А. О.* Конституція. Громадянин. Суд. Професійні та суспільні погляди / А. О. Селіванов. — К. : УАІД «Рада», 2009. — 560 с. 15. *Скомороха В. Є.* Конституційна юрисдикція в Україні: проблеми теорії, методології і практики / В. Є. Скомороха. — К. : «МП Леся», 2007. — 716 с. 16. *Скомороха В.* Правові форми участі Конституційного Суду України у законотворчості / В. Є. Скомороха // Вісник Конституційного Суду України. — 2006. — № 1. 17. *Стрижак А.* Конституційний Суд України як інститут забезпечення та захисту конституційної законності / А. Стрижак // Вісник Конституційного Суду України. — 2010. — № 1. 18. *Тацій В.* Питання меж тлумачення Конституційним Судом Конституції та законів України / В. Тацій, Ю. Тодика // Вісник Академії правових наук України. — 2001. — № 4 (27). 19. *Тесленко М.* Юридична сила і значення правових позицій Конституційного Суду України / М. Тесленко // Вісник Конституційного Суду України. — 2003. — № 4. 20. *Тихий В.* Повноваження Конституційного Суду України та правова природа його рішень / В. Тихий // Вісник Конституційного Суду України. — 2006. — № 4. 21. *Ткачук П.* Конституційний Суд України: теоретико-правові питання

Проблеми конституційного, господарського і трудового права

діяльності / П. Ткачук // Вісник Конституційного Суду України. – 2006. – № 4. **22.** Чаюн М. Г. Правові позиції Конституційного Суду України в рішеннях і висновках (1997-2003 роки) / М. Г. Чаюн, Ю. М. Кириченко, Р. А. Кидисюк та ін. – К. : Атіка, 2003. – 336 с. **23.** Шевчук С. В. Нормативність актів судової влади: від правоположення до правової позиції / С. В. Шевчук [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.scourt.gov.ua/clients/vs.nsf/0/96D2874F40BF97ACC225764000495B7E?OpenDocument&CollapseView&RestrictToCategory=96D2874F40BF97ACC225764000495B7E&Count=500&>.

ПРАВОВЫЕ ПОЗИЦИИ КОНСТИТУЦИОННОГО СУДА УКРАИНЫ ПО ВОПРОСАМ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СУДОВ ОБЩЕЙ ЮРИСДИКЦИИ

Слинко Т. Н., Рева Р. Р.

В статье исследуется влияние правовых позиций Конституционного Суда Украины на реформирование судебной власти. Выделяются и анализируются правовые позиции по процессуальным вопросам осуществления правосудия и правовые позиции относительно организации и функционирования судов общей юрисдикции.

Ключевые слова: судебная власть, Конституционный Суд Украины, суды общей юрисдикции, решения Конституционного Суда Украины, правовые позиции.

LEGAL POSITIONS OF THE CONSTITUTIONAL COURT OF UKRAINE ON THE QUESTIONS OF THE ACTIVITIES OF GENERAL JURISDICTION COURTS

Slinko T. N., Reva R. R.

The influence of legal positions of the Constitutional Court of Ukraine on judiciary reformation is examined. The legal positions on the questions of justice realizations and legal positions concerning the organization and functioning of general jurisdiction courts are selected and analysed.

Key words: judiciary, Constitutional Court of Ukraine, courts of general jurisdiction, decisions of Constitutional Court of Ukraine, legal positions.

Надійшла до редакції 15.09.2011 р.

УДК 346.93

О. О. Присяжнюк, суддя

Господарського суду Харківської обл.;

О. П. Євсєєв, канд. юрид. наук

*Національний університет «Юридична академія
України імені Ярослава Мудрого», м. Харків*

ЕЛЕКТРОННІ ДОКАЗИ У ГОСПОДАРЬКОМУ ПРОЦЕСІ: ПРОБЛЕМИ ФОРМАЛІЗАЦІЇ

Загальновідомо, що предмет правового регулювання, тобто те, що регулюється правом, складають суспільні відно-

сини. Отримуючи свою формалізацію за допомогою правових норм, соціальні зв'язки тим самим переходять до реєстру